

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

45. An si quis habeat patrem divitem, & filium divitem, & ipse sit pauper, à quo debeat prius petere alimenta? Et quæritur, quo jure filii, & parentes alimenta præstare teneantur? Et ad extremam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

pauperes incertos distribuere, potest iuxta aliquos aliquam sibi pauperi applicare. At dicendum est non posse etiam autoritate Prælati in id commutari, quia nullam eleemofynæ rationem habet, sicut eleemofynam inintactam pœnitentiæ sacramentali sequitur pœnitens pauper sibi applicare. Ita Sanchez, & hanc opinionem docet etiam alter Sanchez, Ioannes videlicet in *selectis disp. 14. num. 18.* ubi etiam recte docet, nec posse Confessarium commutare pœnitentiæ erogandi eleemofynas per solam applicationem ad ipsum pœnitentem, tanquam ad pauperem, nam vel potest erogare aliis pauperibus, vel non; si nequaquam valet, immunitis redditur à præcepto, & tunc commutatione opus nullatenus est, sed ad summum declaratione; si verò potest, quamvis interueniente aliqua incommoditate erogare tenetur aliis, nam applicando illam sibi, nihil efficit boni operis, in quod commutari dicatur eleemofyna.

RESOL. XLIV.

An sit peccatum mortale inuertere ordinem in succurrendo patri, matri, filio, uxori, auro & nepoti? Ex parte 5. tractatu 14. & Miscell. 2. Resolutione 93.

Ad hoc dubium ita respondet Hurtadus de Mendoza in 2. 2. *disp. 54. sect. 5. §. 57.* ubi sic ait. Hic ordo nos obligat sub peccato graui ad subueniendum prius parentibus, quam aliis, non vero patri prius, quam matri inter filios & uxores, nescio sane an iste ordo grauius obliget? inclinor in partem negantem, at filij non possunt postponi fratribus, nisi cum graui peccato in necessitate obligante per se. Pater prius est diligendus, quam auus, & filius quam nepos, quia sunt amanti proximiores. Item auus prius, quam nepos, filius autem prius auo, quia est coniunctior. Ita ille.

2. Non desinam tamen etiam hic adnotare Lorcani in 2. 2. *D. Thom. q. 26. art. 1. num. 4.* sic circa præsentem quaestionem asserere. Inquiri solet si sine peccato mortale hunc ordinem, quem statuimus inter cognatos in primo gradu, inuertere? Nonnulli dicunt non esse peccatum mortale, quia omnes istæ coniunctiones, ex quibus oritur obligatio dilectionis, magnæ sunt; & non est tam ingens vnus ad alterum excessus, vt reatum peccati mortalis inducat, si præmittatur. Quod mihi videtur probabile; & quod attinet ad comparationem inter patrem & matrem, & inter uxorem & filios, non dubito sine peccato mortali posse inuerti ordinem, & fortasse absque omni peccato, quamuis laudabilis esset illum seruare. Inter parentes autem, & cæteros, manifestior est excessus debiti; & ideo occurrente necessitate, qua vel ipsi, vel cæteri deserendi essent in temporalibus, vel spiritualibus; non existimarem tatum esse parentes omittere. Sed, vt S. Thom. aduertit. *art. 10.* & exposuit *art. 8.* omnes istæ comparationes definiunt quod per se, & considerata solum ratione patris & matris, &c. debetur. Nam ex accidenti potest equilibet istorum bis suum amittere & diminuerè amicitias, & ingratitudine in alterum, & potest augere beneficis, & obsequiis. Singula autem speciatim, & minutatim determinari nequeunt, & prudentis arbitrio remittenda sunt, pensatis his communibus regulis. Ita Lorca ubi supra.

RESOL. XLV.

An si quis habeat patrem diuitem, & filium diuitem, & ipse sit pauper, à quo debeat prius petere alimenta?

Et queritur, quò iure filij, & parentes alimenta præstare teneantur?

Et an ad extremam necessitatem redactis filiis, & parentibus, teneantur potius filij parentibus succurrere, quam propriis filiis, & secus extra necessitatem extremam? Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Ref. 3.

§. 1. **M**Ordicus à Patre in tali casu alimenta petenda esse, docet nouissime Franciscus Maria Pratus. *obseru. 89. num. 12.* adducens præsententia Iacobum de Arena, in *l. pen. quæ incipit: Non quemadmodum ff. de liber. agnosc.* Bartolum, ibi *num. 2.* Alexandrum, in *leg. In suis, num. 7. ff. de liber. & posth. Io. Fabrum, in §. Ius naturale, num. 3. Insti. de Iur. natur.* Ancharanum in *cap. Cum haberet, num. 13. de eo, qui dux. in matrim.* Castillum ad *leges Taur. lege 60. verb. Alimenta, & verb. In casu verb. Item nota.* Albertum in *d. leg. Non quemadmodum, num. fin.* Et rationibus firmatur etiam hæc opinio: Tum quia Pater plus diligit filium, quam ipse Patrem, *leg. Isti quidem, ff. de eo quod mei. caus. & leg. fin. Codice de Curator. Furiosorum concordant. adducit.* Tum etiam, quia bona Patris quodammodo dicuntur esse filij viuo Patre, non autem è conuerso, *leg. Nam & si Parentibus, ff. de inoffic. testam.* Ac etiam quia in Patris successione, filius præfertur Auo, *lege prima, §. primo, ff. si tabul. testam. nulla extab. Authent. In successione. Codice de suis, & legitimis.* Ioannes de Lignan. in *tractatu de Amicitia. §. Subuentione paterna, & finali, num. 16.* Vide etiam Cordubam in *Reper. leg. Si quis à liberis, num. 7. ff. de liberis agnoscen.* qui contra Alphonsulum de Castro acriter insurgit, & asserit errasse, quia misit manum in messem alienam.

2. Sed ego in eius fauorem, nempe in tali casu alimenta esse petenda à Filio, & non à Patre diuite pondero validam rationem; quia magis tenetur filius succurrere Patri, quam Pater Filio: Vnde pro firmanda hac sententia quaerendum est, quo iure filij, & Parentes alimenta præstare teneantur; & multi iuris canonici periti existimant Parentes teneri præstare alimenta filiis iure naturali, filius vero parentibus non iure natura, sed gentium. Ita docere etiam videtur Bartolus in *l. Si quis à liberis, ff. de lib. agnoscen.* Probat, quia natura descendit è Parentibus in filios atque adeo propensiore iure naturæ & proximiori debent Patres liberos amare, quam liberi Parentes. Deinde quia belluæ, in quibus totum ius naturæ inest, filios alunt suos non tamen filij Parentes præter vnica Ciconiam, cui id tamquam insigne attribuitur, & ob eam causam pietatis symbolum habetur; dicendum tamen est cum communi Doctorum, & præcipuè Theologorum sententia, Filios eodem iure naturæ teneri de alimentis prouidere parentibus in extrema necessitate, aut quasi extrema constitutis, quo Parentes tenentur prouidere filiis. Primò ex genere correlatiuorum, sunt enim Pater & filius, correlatiua. Vnde quod de vno dicitur, de alio necesse est dicatur. Secundò, quia natura rationalis strictiori vinculo obligat filios erga Parentes, quam Parentes, erga filios, vt docet Thomas 2. 2. *quæst. 16. art. 8. ad 1.* nam quicquid filius habet, à Patre habet; Pater autem nihil habet à filio, & ideo ratione beneficij accepti tenentur filij parentibus maxime prouidere; quamobrem, licet ius naturæ absolutè magis

Quoad hoc lege doct. Ref. præter. seq. & non pigebit.

N A E
n i a
I V V
T I

magis inclinet parentes ad providendum de alimentis filiis, ut in Belluis cernitur; at non ita ius naturæ rationabilis; plus enim natura rationabilis inclinat Filios ad providendum parentibus, propter beneficium totius esse, & vitæ, ab eis acceptum, quam parentes ad providendum Filiis, cum nihil ab illis acceperint. Et ita docet D. Thomas, *quodlibet 6. art. 14. Sylvester verb. Filij quest. 22. ad finem, Azorius tom. 2. Instit. Mor. lib. 11. quest. 1. cap. 3. Toletus lib. 5. Summa, cap. 1. num. 3.* Et ex Iurisperitis idem docent Menochius *de Præsumpt. lib. 3. quest. 29. num. 16. Sordus de Aliment. tit. 1. quest. 17.* Cardoso *in praxi iudicandis, verb. Filius, num. 40.* & communiter omnes, & idè parco allegationibus. Vide tamen Rebelleum præ omnibus doctissimè hac de re loquentem *de obligat. Iustitiæ, part. 2. lib. 5. quest. 8. num. 8.* Et tunc aded vera hæc doctrina, ut ad extremam necessitatem reductis

Sup. hoc in tom. 5. art. 10. Ref. 12. §. Sed diffici.

filiis, & parentibus teneantur Filij potius Patribus succurrere, quam propriis filiis. Ita docet Toletus modo citatus, Sylvester *verb. Filij, §. 26.* Azorius item allegatus, *quest. 16.* & Schola Thomistarum post. D. Thomam *in 2. 2. quest. 26. art. 8. ad 3.* secus extra necessitatem extremam: nam tunc potius filiis quam parentibus succurrendum est. Aliqui contrarium putant, ut Angelus *verb. Filius, num. 24.* & alij Iurisperiti. Dicunt enim in extrema necessitate succurrendum potius esse filiis, quam parentibus, quod est probabile; id autem quod dicimus probabilis, nam filij totum suum esse & vitam, & quicquid habent, à parentibus habent, parentes autem nihil à filiis præter iacula, spinas, & curas, quibus maximè anguntur, ac stimulantur, ut eis vitæ remedium quarant, iuxta dictum Iacob. Genes. 49. *Ruben primogenitus meus, principium doloris mei;* ubi principium doloris sui eum appellat, quia cum primus illius filius esset, primò cepit parentem curis stimulare circa vitæ illius remedium querendum. Ex quibus omnibus satis remanet firmata Castri sententia aduersus supracitatos Iuriconsultos.

3. Vnde ad maiorem confirmationem supradictorum apponam hic verba Ioannis Machadi *de Perfecto Confessario, tom. 2. lib. 6. par. 7. docum. 8. n. 1.* sic asserentis: [Atunque los Doctores interpretes del Derecho enseñan à cada passo por regla general, que la obligacion que el hijo tiene de alimentar à sus Padres pobres, nace de derecho de las gentes, y positivo. Los Theologos comunmente sienten; que esta obligacion prouiene tambien de Derecho natura; y aun quieren que esta sea mas estrecha, y fuerte que en el Padre; porque del recibe el hijo todo el ser que goya, y no al contrario.] Ita ille, & ego. Sed audiamus etiam præter Doctores citatos verba Ioseph Rocaful. *in Prax. Theol. moral. tom. 2. part. 3. lib. 1. de Præcepto honorandi parentes, cap. 4. num. 15.* ubi ita asserit: An supposito, quod filij teneantur subuenire Parentibus, qui in extrema necessitate sunt, debeant potius subuenire ipsi Parentibus, quam suis filiis: v. g. est Petrus, cuius Pater habet extremam necessitatem, itavt fame pereat, & habet simul filium, in eadem necessitate; quod querimus est, si non potest duobus subuenire, qui potius teneatur subuenire. Duæ sunt sententiæ, vera est potius esse Patrem, quam filium subueniendum, quam tenet D. Thomas, & alij. Et ratio est; quia filius plus debet patri, quam Filio suo: nam à patre habet quicquid habet, & non contra pater à filio. Hæc ille cui adde Trullench *in Decalogum, tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 6. num. 21.* & Castrum Palaum, *tom. 1. tract. 6. disp. 1. num. 13.* qui rectè obseruat, quod beneficium à Patre acceptum est omnium maximum, siquidem ex illo habes esse. Ergo sicut Deus omnibus præferendus est, quia tibi contulit esse, ita

fuo modo tuus pater omnibus præferri debet; tum quia occisio patris, aut illius maledictio grauius peccatum est; quam occisio, & maledictio filij, ut constat Exod. 12. & Leuit. 20. Ergo auxilium pro conseruanda illorum vita magis est debitum. Fator tamen appetitum sæpè inclinat magis ad amorem filiorum, quam parentum; & que de causa facilius patrem amare filium, quam e contra; non tamen inde inferitur Patrem non esse præferendum, cum charitas, & inclinatio rationalis naturæ ad patrem potius, quam ad illum propendat. Non valet itaque argumentum deductum ex amore Patris ergo Filium; nam licet Pater magis diligat Filium, quam Filius Patrem, tamen hoc non obstante, si quis haberet Patrem & Filium in extrema necessitate teneret magis succurrere Patri quam Filio, ut visum est, & docent communiter Doctores: ergo necessario sequitur idem dicendum esse, quod si quis Pauper haberet Patrem, & Filium diuitem, alimenta potius à Filio diuite, quam à Patre diuite petenda, & largienda esse; quia ex D. Thoma, & aliis, plus debet, & fortius obligatur Filius Patri, quam Pater filio; nam ut ait Suarez *de Charitate, disp. 9. sect. 4. numer. 15.* ius paternum est summum in humanis iuribus.

4. Verùm his non obstantibus, sententiam dictorum Iuriconsultorum non audeo improbare, & præter adductos à Prato viro eruditissimo hanc sententiam nouissimè tenuit Antonius Leoncillus, *de Priuileg. Pauperum, part. 2. priuileg. 6. n. 13.* qui citat Bartolum; & Sordum: Vnde si Cynus *ad lib. 5. Codicis, tit. 21. Rubr. 2. §. 1. de alien. liber. à parent. leg. Parentum, num. 5. vers. Quarto quaro.* Si inquam Cynus dubius remansit in Resolutione huius questionis, iudicium meum non proferam; sed docti Viri iudicent, & perpendant an argumenta superius adducta contra supradictos Iuriconsultos procedere debeant in casu extremæ necessitatis, non autem si necessitas, sic infra extremam de qua videntur loqui Pratus & alij Iuriconsulti; Vnde posset aliquis dicere quod si dispar ratio inter vtrumque casum; ex his que sumat Antonius Fern. *in Examine Theolog. moral. part. 1. cap. 3. §. 9. num. 2.* Idè tu cogita.

RESOL. XLVI.

An si creditor, & pater, vel mater debitoris sint in extrema necessitate, debitor possit subuenire illis, relinquendo creditorem?

Et an id possit facere, & debeat cum vxore, & liberis, & etiam cum fratre? Ex p. 3. tr. 8. Ref. 12.

§. 1. **N**Egatiuè respondet Azorius *tom. 2. lib. 7. cap. 8. quest. 6.* ubi sic ait: Sed quid si creditor & pater vel mater debitoris in extremam necessitatem deuenierint, debitor poterit licite licet subuenire patri, vel matri, prætermisso creditore? Hæc questio apud Auctores primæ sententiæ locum non habet, quia secundum illos debitor etiam in extremam necessitatem sibi tuta conscientia nequit retinere, multò minùs poterit sibi habere ad subleuandum patris, vel matris necessitatem: at verò apud Auctores secundæ sententiæ propositæ questionis locus est, & Tabienfis & Ledelma censent non esse creditorem reddendam. Siquis ait vtrumque esse probabile, sed videtur meo iudicio probabilis primum, tum quia res antea creditori debebatur tamquam ab eo accepta, & solùm facta est communis debitori in extrema necessitate reducto, non autem parentibus eius. Quod si creditor & filius debitoris, vel vxor simul in extre-